

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายของโลกตะวันตกกระทำกันในสองแนวทาง ได้แก่ 1) แนวทางแบบทวินิยม (Dualism) และ 2) แนวทางแบบเอกนิยม (Monism) แม้ว่าแนวทางทั้งสองดังกล่าวพยายามแก้ปัญหานี้ผ่านทฤษฎีต่างๆ ของตนที่มีรายละเอียดปลีกย่อยไปอีกจำนวนมาก แต่ยังคงเผชิญกับปัญหาที่สำคัญในทางปรัชญาบางประการ แนวทางแบบทวินิยมได้ประสบปัญหาหลัก เช่น ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์แบบปฏิสัมพันธ์ เป็นต้น ส่วนปัญหาหลักของแนวทางเอกนิยมแบบสสารที่ประสบอยู่เป็นต้นว่า ปัญหาเรื่องการอธิบายปรากฏการณ์ทางจิตและกายบางอย่าง ปัญหาเรื่องเจตจำนงเสรี

พุทธปรัชญาเถรวาทมีหลักธรรมชุดหนึ่งได้แก่ ชั้น 5 อิทัปปัจจยตาหรือปฏิจสมุปบาท และกรรม หลักธรรมชุดดังกล่าวนี้ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาม (จิต) และ รูป (กาย) งานวิจัยนี้มีได้มุ่งที่จะเข้าไปถกเถียงโต้แย้งหรือเข้าข้างแนวความคิดใดแนวความคิดหนึ่ง หรือสรุปว่า พุทธปรัชญาเถรวาทมีความคิดสอดคล้องกับแนวความคิดใดในแนวทางทั้งสองนั้น หากแต่จะพิจารณาว่า (1) หลักธรรมชุดหนึ่ง คือ ชั้น 5 ปฏิจสมุปบาท และกรรมนั้นอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในพุทธศาสนาไว้อย่างไร (2) วิเคราะห์ว่าอะไรคือข้ออ้างและเหตุผลสนับสนุนว่า คำอธิบายของพุทธศาสนาจะไม่ประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับแนวทางทั้งสองนั้น

แนวเหตุผล ทฤษฎีสำคัญ และสมมติฐาน

การถกเถียงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในปรัชญาตะวันตกกระทำกันในขอบเขตของอภิปรัชญา แต่พุทธปรัชญาเถรวาทพิจารณาปัญหานี้ว่าจะเป็นที่เข้าใจแจ่มแจ้งได้ด้วยการฝึกฝนตนเองตามหลักการต่าง ๆ ในพุทธศาสนา เช่น หลักไตรลักษณ์ หลักอิทัปปัจจยตาหรือปฏิจสมุปบาท

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์หัมโนทัศน์เรื่องจิตและกายในพุทธปรัชญาเถรวาท

2. วิเคราะห์ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในพุทธปรัชญาเถรวาท

ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการวิจัยเอกสารมีขอบเขตอยู่ที่การศึกษาและตีความว่าคัมภีร์พระพุทธรศาสนาได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายไว้อย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้เข้าใจปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกายในพุทธปรัชญาเถรวาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย